

KÚRIA

Bfv.I.354/2014/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év július hó 1. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Városi Bíróság 1.B.1165/2010/43. számú, valamint a Debreceni Törvényszék 2.Bf.680/2012/13. számú ítéleteit **II. rendű terheltre** vonatkozó részében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Debreceni Városi Bíróság a 2012. szeptember 3. napján kihirdetett 1.B.1165/2010/43. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki csalás büntettében [1978. évi IV. törvény 318. § (1), (5) bekezdés a) pont], felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettében [1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont], felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében [1978. évi IV. törvény 276. §] és csalás büntettében [1978. évi IV. törvény 318. § (1), (4) bekezdés a) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül egy év hat hónap börtönbüntetésre és a közügyektől három évi eltiltásra ítélte; elrendelte a terhelttel szemben korábban kiszabott felfüggesztett börtönbüntetés végrehajtását; a sértett polgári jogi igényének érvényesítését a törvény egyéb útjára utasította, és rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről. Emellett a terhelttel szemben a sikkasztás büntette [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (5) bekezdés a) pont] miatt indult büntetőeljárást megszüntette.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2013. június 5. napján kihirdetett 2.Bf.680/2012/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjára alapítva.

Az indítványozó alapvetően a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség másodfokú eljárásban előterjesztett indítványára hivatkozott, mely szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, és ezért az ítélet a felülbírálatra alkalmatlan, emellett a vele szemben folyamatban volt eljárást ezért tisztességtelennek minősítette; az ítélet hatályon kívül helyezését, teljes körű felmentését, illetve büntetésének lényeges enyhítését, a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta. Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítványnak a megalapozatlanságra utaló része a felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel nem vizsgálható, és az eljárás bíróságok indokolási kötelezettségüknek eleget tettek, ily módon a Be. 373. § (1) bekezdés III/a. pontjában írt, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti eljárási szabálysértés nem valósult meg.

Tévesnek találta ugyanakkor II. rendű terhelt bűnösségének megállapítását a felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében, miután a tényállás szerint a gépjármű-nyilvántartásba történő valótlan adat bejegyzése során került sor valótlan tartalmú magánokirat felhasználására, és a következetes ítélkezési gyakorlat szerint ilyenkor az intellektuális közokirat-hamisítással bűnhalmazatban a magánokirat-hamisítás vétsége nem állapítható meg; ezért álláspontja szerint a terhelt felmentésének van helye.

Ugyanakkor a jogerős ítéletben kiszabott büntetést nem találta törvénysértőnek, enyhítésére nem látott lehetőséget.

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat a II. rendű terheltet érintően változtassa meg és őt az ellene felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól mentse fel, egyebekben pedig az ítéleteket hatályában tartsa fenn (BF.185/2014.).

A felülvizsgálati indítvány, illetve a Legfőbb Ügyészség részbeni felmentésre tett indítványa nem megalapozott.

A megtámadott határozatokat a Kúria a Be. 423. § (4) bekezdése szerint eljárva a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra figyelemmel bírálta felül; emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt és az indítványban nem hivatkozott, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b), vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

Erre figyelemmel a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés valósul meg, ha bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A fenti eljárási szabálysértés azonban nem volt megállapítható.

A másodfokú eljárásban a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.3553/2009/5-I. számú indítványában valóban hivatkozott arra, hogy az első fokon eljáró bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, és ezért az ítélet hatályon kívül helyezésére tett indítványt; az indokolási kötelezettség megsértését azonban elsősorban az I. rendű terheltre vonatkozó felmentő ítéleti rendelkezés kapcsán látta megállapíthatónak. A főügyészségi indítvány arra nem hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a II. rendű terhelt tekintetében is megsértette volna az indokolási kötelezettségét.

Emellett az indítványban is megjelölt, és a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában foglalt ok csak akkor vezethet - a felülvizsgálati eljárásban is - hatályon kívül helyezéshez, ha szoros összefüggésbe hozható a bűnösség megállapításával, a felmentéssel, az eljárás megszüntetésével, a jogi minősítéssel, a büntetés kiszabásával, illetve az intézkedés alkalmazásával.

A Be. 258. §-a szerint a bíróság határozatának indokolásában köteles számot adni a döntéshozatali tevékenységéről, a felülbíráló bíróság pedig ezt köteles ellenőrizni. Ha a megtámadott határozat indokolása oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését, és így meghíúsul az érdemi felülbírálat lehetősége, a határozat hatályon kívül helyezésének van helye.

Az indokolási kötelezettség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése ugyanakkor nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik az eljáró bíróságoknak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját – a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel, illetve az intézkedéssel kapcsolatban – mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, azt tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.).

Azaz ennek a felülvizsgálati oknak az alapján nem a bűnösség megállapításának, valamint a joghátrány alkalmazásának anyagi jogi helyességét kell és lehet felülvizsgálni (BH 2012.32.).

A felülvizsgálati indítványban hivatkozott és rendkívüli jogorvoslat alapjául szolgáló feltétlen hatályon kívül helyezési ok ezért a folyamatban volt eljárásokban nem volt megállapítható.

Törvényben kizárt volt a felülvizsgálati indítványnak a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára történő hivatkozása. Eszerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó; ez a tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható. Ebből következően a tényállás megalapozottsága nem vitatható, és csak az irányadó tényállás alapján van helye a bűnösségre levont következtetések, a cselekmények minősítése, valamint az alkalmazott joghátrányok törvényességének vizsgálatára.

II. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványában lényegében nem jelölte meg, hogy a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt felülvizsgálati okot mire alapítja, csupán a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség indítványával kapcsolatosan utalt a megalapozatlanságra. Ez azonban a tényállásnak és a bizonyítékok értékelésének a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelenti, mellyel a Kúria érdemben nem foglalkozhatott.

Bár a Legfőbb Ügyészség helytállóan utalt arra, hogy törvénysértően állapították meg az eljáró bíróságok a közokirat-hamisítással halmazatban a terhelt bűnösségét magánokirat-hamisítás vétségében is, a magánokirat-hamisítás vétségének vádja alóli felmentő rendelkezés meghozatalára nem kerülhetett sor.

Az indítvány ugyan helyesen hivatkozott arra a bírói gyakorlatra, amely szerint az intellektuális közokirat-hamisítással bűnhalmazatban a magánokirat-hamisítás nem állapítható meg, ha a terhelt hamis magánokirat felhasználásával téveszti meg a hatóságot (BH 2005.47.).

Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt II. rendű terhelt kérésére vállalta, hogy saját nevében megkötí a szerződést, és aláírja a szükséges okiratokat oly módon, hogy a lízing-szerződés útján megszerzendő gépjárműhöz egyébként semmi köze nem lesz, azt sem használni nem fogja, sem pedig a költségeket nem kell fizetnie, és anélkül, hogy az ügylet megkötésekor a rendelkezésére bocsátott okiratokat átolvasta volna, megbízva a II. rendű terheltben, feltétel nélkül aláírta a szerződést és azokat az egyéb okiratokat, melyek alapján a jogügylet teljesezésbe ment.

Így az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt felhívásának eleget téve közreműködött abban, hogy a gépjármű-nyilvántartásba 2008. március 13. napján valótlan adatként bejegyzésre kerüljön, hogy az érintett gépjármű üzemben tartója az I. rendű terhelt.

Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság 5/2000. Büntető jogegységi határozata tartalmazza: amennyiben a jármű átírásával kapcsolatos ügyintézés során hamis magánokiratot nyújtanak be a hatósághoz, amely a jármű tulajdonosát illetve üzemben tartóját nem a valóságnak megfelelően tünteti fel, és ennek következtében a járműnyilvántartásba is a valóságnak meg nem felelő adat kerül, az egyéb törvényi feltételek megléte esetén az 1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző közokirat-hamisítás büntette valósul meg.

Erre figyelemmel pedig az eljáró bíróságok törvényesen állapították meg II. rendű terhelt bűnösségét a felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, azonban tévesen állapították meg bűnösségét az ehhez kapcsolódó eszközcselékmeny, a magánokirat-hamisítás miatt.

A terheltek a közokirat-hamisítás büntetét a hamis magánokiratoknak - a lízing-szerződésnek, illetve az ehhez kapcsolódó egyéb okiratnak - a felhasználásával követték el; a magánokiratok felhasználása az üzemben tartóra vonatkozó bejegyzés kapcsán így nem anyagi, hanem alaki halmazatot képezne a közokirat-hamisítással akkor, ha a halmazat valódi lenne.

A Kúria következetes gyakorlata szerint akkor, ha a bíróság törvényes vád alapján eljárva megállapítja, hogy a vád tárgyává tett cselekményt a terhelt elkövette, annak eldöntése, hogy a tényállás szerinti egyetlen cselekmény több törvényi tényállást is

kimerített-e, és így a terhelt terhére megállapítható-e az alaki halmazat, valójában nem a bűnösségről, hanem a jogi minősítésről szóló állásfoglalást jelenti (3/2007. Büntető jogegységi határozat).

Ily módon a magánokirat-hamisítás tekintetében a bűnösség kimondása nem további büntetőjogi felelősséget megállapító, hanem a terhelt terhére megállapított bűncselekmény minősítésével kapcsolatos rendelkezés volt.

Az alaki halmazatra tekintettel így nem volt helye felmentő rendelkezésnek.

Kétségtelen azonban, hogy ezt a cselekményt az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették, miután ez az alaki halmazat csak látszólagos volt.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak; azaz a jogerős határozatban megállapított minősítés, illetve büntetés önmagában nem, hanem csak akkor támadható, ha büntetés vagy az intézkedés törvénysértő.

A büntetés törvényessége miatt csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott joghátrány, illetőleg annak neme és mértéke az 1978. évi IV. törvény vagy a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2012.239.).

Az 1978. évi IV. törvény 318. § (5) bekezdés a) pontja szerinti csalás büntette egy évtől öt évig terjedő, a (4) bekezdés a) pontja szerint három évig terjedő szabadságvesztéssel, a 274. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntette három évig, a 276. § szerinti magánokirat-hamisítás vétsége egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűnhalmazatra tekintettel az 1978. évi IV. törvény 85. §-ának (3) bekezdése alapján a terhelttel szemben kiszabandó halmazati büntetés mértéke egy évtől hét és fél évig terjedő szabadságvesztés volt.

Így pedig a II. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésként kiszabott egy év hat hónap börtönbüntetés és három év közügyektől eltiltás nem minősül törvénysértő joghátránynak, ezért a törvénysértő minősítés ellenére sincs lehetőség a jogerős ítéleti rendelkezés megváltoztatására.

A Kúria nem észlelt sem az első, sem a másodfokú bíróság eljárásában az indítványozó által nem hivatkozott, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt eljárási szabálysértést sem.

Mindezekre figyelemmel a megtámadott határozatokat a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva a Be. 426. §-ára figyelemmel hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. július 1.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróági tisztviselő